

Handläggare
Sara Uusimäki
Telefon: 08-50815029

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2024-04-25

Remiss av Riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism

Svar på remiss från kommunstyrelsen i Stockholms kommun, dnr KS 2024/76

Förvaltningens förslag till beslut

- Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar att förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.
- Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stockholm stads riktlinjer i arbetet mot våldsbejakande extremism antogs av Kommunfullmäktige 2016. Stadsledningskontoret har nu tagit fram förslag till reviderade riktlinjer. Riktlinjerna har uppdaterats med en ny struktur för stadens arbete mot våldsbejakande extremism och med en tydligare beskrivning av roll- och ansvarsfördelningen i arbetet. De nya riktlinjerna omfattar även ett ökat fokus på förebyggande arbete mot hot som kommer från ensamagerande gärningspersoner och på extremism i online-miljöer.

Förvaltningen ställer sig sammanfattningsvis positiv till de reviderade riktlinjerna i arbetet mot våldsbejakande extremism. Det är viktigt att staden samlar ser över tillgång till och ändamålsenlighet i stöd till verksamheterna som ska genomföra arbetet med individer som radikaliserats. Såväl de enskilda individerna som medarbetare i staden kan behöva ytterst noggranna säkerhetsarrangemang. Det faktum att riktlinjen i hög utsträckning kopplar ansvaret till socialtjänstens verksamheter medför behov av resurser för att kunna utföra arbetet.

I ett förebyggande arbete mot målgruppen anser förvaltningen att närvaro på digitala arenor är av stor vikt, vilket också skulle kunna fördjupas och förtydligas ytterligare i riktlinjerna.

Bakgrund

Nämnden har mottagit en remiss från kommunstyrelsen som rör revidering av Riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Remissen ska vara besvarad den 30 april 2024.

Ärendet har även remitterats till arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Stockholm Stadshus AB, center mot våldbejakande extremism, förskolenämnden, Polisregion Stockholm, Segerstedtsinstitutet, SHIS Bostäder, Stockholm universitet samt samtliga stadsdelsnämnder.

Ärendet

Att Stockholm ska vara en trygg och säker stad är det övergripande målet för stadens samlade brottsförebyggande och trygghetskapande arbete. Ett strukturerat och målmedvetet arbete mot våldsbejakande extremism är en del av detta mål. Riktlinjerna är ett styrdokument som anger inriktning för stadens arbete mot våldsbejakande extremism och som tydliggör ansvarsfördelning för stadens nämnder och bolagsstyrelser utifrån gällande lagar och ansvarsområden.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är tydligt kopplat till stadens Trygghetsprogram och stadens samverkansöverenskommelse med Polisregion Stockholm. Implementeringen av dessa riktlinjer innebär därför även ett steg i genomförande av dessa styrdokument.

I riktlinjerna tydliggörs också stadens stödstruktur i arbetet mot våldsbejakande extremism. Här ingår samverkan med externa aktörer. En god samverkan med aktörer utanför staden är avgörande i arbetet mot våldsbejakande extremism. Detta som ett led i att bland annat säkerställa att verksamheter i staden har tillgång till kunskap, effektiva verktyg och goda kontaktnät.

Samtliga stadsdelsnämnder ska utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism enligt de processer som beskrivs i stadens Trygghetsprogram och i enlighet med de krav som ställs i *Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (2023:196)*. Kraven innebär bland annat att stadsdelsnämnderna ska ta fram en lägesbild över brottsligheten i stadsdelen årligen och utifrån lägesbilden besluta om en åtgärdsplan. Socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden och idrottsnämnden ska fortsatt ta fram särskilda handlingsplaner mot våldsbejakande extremism, dock endast varje jämnt år. Dessa facknämnder har en viktig roll i stadens arbete men involveras i olika utsträckning i det lokala brottsförebyggande arbetet som följer av den nya lagstiftningen.

Våldsbejakande extremism kan inte förebyggas eller bekämpas med enstaka åtgärder som vidtas isolerat, utan kräver parallella åtgärder på flera nivåer samtidigt. I riktlinjerna mot våldsbejakande extremism delas arbetet upp utifrån *förebyggande arbete* och *riktade sociala insatser*. Syftet med att dela in arbetet i två nivåer är att tydliggöra målen för arbetet och underlätta uppföljning samt att förtydliga roller och ansvar. Uppdelningen ska åskådliggöra vad som ingår i arbetet mot våldsbejakande extremism och bidra till att tydliggöra vad nämnder och bolag kan göra inom sitt verksamhetsområde i detta syfte. De uppdaterade riktlinjerna

innehåller även konkreta exempel på stöd och insatser i stadens arbete mot våldsbejakande extremism.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjestöd. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionsrådet den 18 april 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till de reviderade riktlinjerna.

Förvaltningen anser att de reviderade riktlinjerna på ett tydligt sätt beskriver vad som styr arbetet och på vilket sätt nämnderna ska arbeta tillsammans i frågor som rör arbetet mot våldsbejakande extremism.

Förvaltningen menar att det är viktigt att lägga upp arbetet med att säkerställa kompetens hos alla medarbetare långsiktigt. Det finns utmaningar i att arbeta med riktade sociala insatser i den grad som riktlinjen beskriver kopplat till våldsbejakande extremism då insatserna främst fokuserar på bakomliggande riskfaktorer hos målgruppen. Det är viktigt att staden samlar ser över tillgång till och ändamålsenlighet i stöd till verksamheterna som ska genomföra arbetet med individer som radikaliserats. Motivation att lämna extremistiska miljöer kan mycket väl fluktuera och såväl de enskilda individerna som medarbetare i staden kan behöva ytterst noggranna säkerhetsarrangemang. Det faktum att riktlinjen i hög utsträckning kopplar ansvaret till socialtjänstens verksamheter medför, som i flera andra sammanhang där socialtjänstens ges ansvar för en målgrupp med högt våldskapital, behov av resurser för att kunna utföra arbetet. Förvaltningen upplever att användningsområdet för riktade sociala insatser och metoder i riktlinjen kan förtydligas ytterligare.

Förvaltningen ställer sig positiv till den strategiska uppföljningen gällande de olika nämndernas arbete mot våldbejakande extremism. Förvaltningens uppfattning är att det möjliggör för en tydligare nulägesbild samt hur staden övergripande och i samverkan ska arbeta mot målgruppen. Förvaltningen anser att övergripande strategisk uppföljning är särskilt viktigt då målgruppen inte bedöms vara så utbredd inom stadsdelsområdet som i en del andra delar av staden. Enbart ett fåtal individer har under de senaste åren uppmärksammats inom målgruppen. En övergripande strategisk uppföljning bidrar ur den synvinkeln också till ökad kunskap lokalt och en jämnare samlad förmåga.

I ett förebyggande arbete mot målgruppen anser förvaltningen att närvaro på digitala arenor är av stor vikt, vilket också skulle kunna fördjupas och förtydligas ytterligare i riktlinjerna. Förvaltningen ser svårigheter i att nå tillräcklig framgång i socialtjänstens uppsökande, förebyggande arbetet med att nå personer som riskerar

att rekryteras, har rekryterats eller rekryterar. Det behövs tydligare och mer kunskapsbaserade arbetssätt för hur den digitala arenan ska bli en del av detta arbete. Den koppling till stadens strategi för att förhindra att barn, unga och vuxna dras in i kriminalitet är relevant och viktig men omfattar liksom den föreslagna riktlinjen i stor utsträckning förebyggande metoder vilka generellt behöver utvecklas.

Förvaltningen ser att beskrivningen av samverkanssystemet och hur samverkan ska ske är välbeskrivet.

Barnkonsekvensanalys

En bedömning av barnets bästa utifrån artikel 3 i Barnkonventionen är högst relevant inom arbetet mot våldbejakande extremism. Rekryteringen av individer till våldbejakande extremistiska miljöer går ner i åldrarna och många av de riskfaktorer som redogörs för i riktlinjen utgår från faktorer redan i barndom eller tonår. Riktlinjens arbete mot våldbejakande extremism är nödvändigt för att barn ska få växa upp i trygga förhållanden och att de får förutsättningar i att utvecklas till goda samhällsmedborgare.

Arbetet mot våldbejakade extremism bör rikta sig direkt till barn för att motverka socialisering in i våldbejakande extremistiska miljöer men även att barn inte ska växa upp i ett samhälle där extremistiska miljöer och kulturer existerar.

Förvaltningen ser att riktlinjerna genomgående har ett barnperspektiv och att flera av föreslagna metoder och arbetssätt riktar sig till minderåriga personer inom målgruppen. Förvaltningen ser inte att det finns intressekonflikter mellan individer eller grupper beskrivet i riktlinjerna och att barnets bästa genomgående kan antas väga tyngst i utformandet av arbetet mot våldbejakande extremism.

Jämställdhetsanalys

För att uppnå stadens politiska mål för jämställdhet bör konsekvenser för jämställdheten beaktas så att flickor och kvinnor såväl som pojkar och män ges jämställda och likvärdiga villkor. Det är en viktig förutsättning för att möjliggöra likvärdig tillgång till stöd oavsett kön.

Ålder och kön identifieras ofta som riskfaktorer eftersom våldsbejakande extremistiska miljöer i hög grad utgörs av unga män i tonåren eller tjugoårsåldern. Det är dock av vikt att undvika generaliseringar, då även barn (pojkar och flickor), kvinnor samt äldre individer kan vara föremål för radikalisering.

Förvaltningens bedömning är att riktlinjen är utformad med ett jämställdhetsperspektiv och en medvetenhet om de olikheter inom både kön och ålder som återfinns inom målgruppen för våldbejakande extremism.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Karin Bülow
Stadsdelsdirektör

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Hanna Jakhammer

Avdelningschef

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Följebrev Riktlinjer i stadens arbete mot våldbejakande extremism KS 2024/76.
2. Bilaga- Riktlinjer Stockholm stads riktlinjer i arbetet mot våldsbejakande extremism

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Stadsdelsdirektör	2024-04-04
Hanna Jakhammer, Avdelningschef	2024-04-04